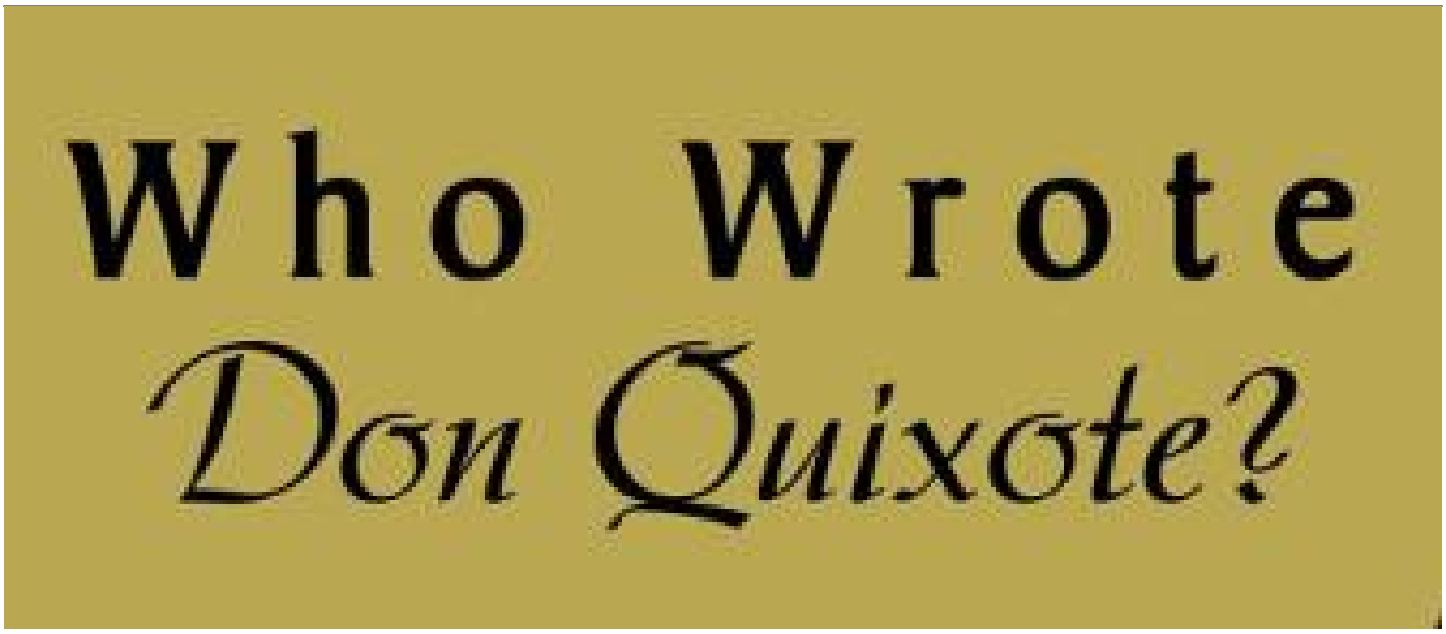

Qui va escriure el «Quixot»?

Autor: Ferran Mozas
Data de publicació: 05-02-2015

En Ferran Mozas es fa ressò del llibre d'En Francis Carr «Who wrote Don Quixote?», que posa en dubte que el «Quixot» fos escrit en castellà

Una de les moltes línies de recerca dels investigadors de l'Institut Nova Història és sobre el Quixot i Cervantes: de fa temps mostren multitud d'indicis, evidències i, fins i tot, documents (la partida de naixement falsificada de Miguel de Cervantes), que mostrarien que el Quixot es va escriure en català i que, en realitat, ho va fer el xixoní Miquel Sirvent.

Miguel de Unamuno a la Vida de Don Quijote y Sancho sembla que nega a Cervantes, creativament parlant, la capacitat per escriure una obra com el Quixot, quan redueix l'autor a “mero instrumento” que Dios mandó al mundo “para que escribiese el Quijote” i, perquè, a més, el considerava un “genio temporero” (és a dir casual, sense continuïtat). El grau de dubte d'Unamuno sobre la capacitat del suposat Cervantes per escriure el Quixot (que mostra fent una recargolada exposició, en dir que en realitat el mateix Quixote es va embolcallar en l’escriptor fictici Cidi Hamet Benengueli per dictar a Cervantes aquella obra mestra), queda també reflectit en el comentari “Cide Hamete Benengeli no és un puro recurso literario, sino que encubre una profunda verdad [...] rayana en el milagro [...] de que esa historia se la dictó a Cervantes otro que llevava dentro de si”. És a dir, i en resum: que Unamuno pensa, i ho expressa mitjançant diversos recursos literaris, que el Quixot es vehicula per mitjà de Cervantes, però no és ell qui en realitat l’ha concebut.

Però també de fora de les nostres fronteres existeixen dubtes raonables i fonamentats sobre l'autor i la llengua del Quixot: el llibre “Who wrote Don Quixote?” (Qui va escriure el Quixot?) del britànic Francis Carr, editat per Xlibris Corporation l'any 2004. L'autor, a banda d'altres càrrecs i funcions, va dirigir durant quaranta anys el Shakespeare Autorship Information Centre.

El llibre documenta i fonamenta multitud de referències, ressenyes, dades comparatives, dades biogràfiques, textos i autors contemporanis i arriba a la conclusió que Don Quixote no es va escriure ni en castellà ni per Miguel de

Cervantes. Com sigui que argumenta, de forma raonable, que la primera traducció del Quixote en anglès estava enllestida només 40 dies després de l'aparició de la primera (teòricament) edició del Quixote en castellà, conclou que és impossible que en tant curt període de temps el llibre arribés a Anglaterra, es llegís i revisés i es traduís; i dedueix, per tant, que el llibre ja estava escrit, en una altra llengua, abans de la primera edició en castellà. Naturalment, en no conèixer a fons i en tota la seva extensió el problema que la censura i la Inquisició ocasionaven al català i als escriptors en català, això el porta a firmar que, per tant, és del tot lògic que el llibre s'escrivís en anglès; i fa la hipòtesi que l'autor real podria haver estar Sir Francis Bacon; i aporta, argumenta i raona tota una sèrie d'indicis que apuntarien en aquesta direcció.

No és la intenció d'aquest escrit abordar els aspectes que poden coincidir i els que poden divergir amb les teories dels investigadors de l'Institut Nova Història; ni tampoc no és la de fer un resum exhaustiu del llibre; però sí que és possible mostrar al lector la translació d'algunes petites parts, i significatives, del llibre de referència, que puguin moure, com a mínim, a la curiositat per la seva lectura (en anglès, ja que no es coneix que hi hagi traducció catalana).

Així, a la primera pàgina introductòria, En Francis Carr escriu:

“Quina evidència hi ha que Miguel de Cervantres va escriure "El Quijote"? No hi ha cap manuscrit, lletra, diari, testament, document, que provi que ell va escriure aquesta obra mestra. No hi ha cap retrat, ni tomba, ni registre de cap pagament por "Don Quijote", malgrat que es va fer popular a Espanya i a l'estranger durant la seva vida”; i referma: qui va escriure "El Quixot”?.

I a l'”Epíleg” subratlla:

“Hi ha, però, alguns errors sorprenents de Don Quixot, que no haurien estat realitzats per un espanyol catòlic. Aquests van ser assenyalats per Charles Jarvin a la seva traducció del 1801, sense cap suggeriment que l'autor no va ser Cervantes. En la part 2, capítol 11, es fa referència a la festivitat de Corpus Christi, que es produeix quan Don Quixot es troba amb el grup de còmics ambulants. Si la primera aventura del nostre heroi va tenir lloc al juliol, aquest incident ha d'haver estat a l'octubre, com Jarvis deixa clar al seu Plan and Duration of the Whole Fable. Un autor espanyol hauria sabut que la celebració del Corpus Christi se celebra al maig o juny. En el capítol anterior, Don Quixot i Panza després de deixar el Toboso, prenen la carretera de Saragossa, però els esdeveniments que segueixen es troben al sud del Toboso, mentre que Saragossa es troba dues-centes cinquanta milles al nord-est. Al capítol 29, els nostres dos herois cavalquen des de la plana de la Manxa cap al riu Ebre en cinc dies, un viatge de més de dues-centes milles. Cada dia el pobre Rocinante i el ruc d'en Sancho han de cobrir quaranta milles! I quan Don Quixot passa tres dies amb una banda de lladres, abans d'entrar a Barcelona, se'ns diu que això va ser en la vigília de Sant Joan. Aquest esdeveniment ha d'haver tingut lloc a finals de novembre, però el dia de Sant Joan és el 24 de juny”.

I també:

“Com diu Vladímir Navókov a les seves Lectures de Don Quixot, Cervantes no sembla bon topògraf. L'entorn de fons canviant de Don Quixot és ficció. Amb les seves absurdes posades plenes de semblances dels llibres de contes italians i les seves muntanyes absurdes plenes de poetastres enamorats disfressats de pastors d'Arcàdia, la foto que Cervantes pinta del país és tan veritable i típica de l'Espanya del segle XVII, com Santa Claus és veritable i típic del segle XX al Pol Nord. De fet, Cervantes sembla saber d’Espanya tan poc com Gogol del centre de Rússia. Si examinem topogràficament les excursions de Don Quixot, ens enfrontem a una confusió espantosa. Al llarg d'aquestes aventures hi ha una multitud d'inexactituds monstruoses. L'autor evita les descripcions que, si fossin personals, podrien ser verificades. Fins que arribem a Barcelona, hom no troba una senzilla descripció correcta d’una ciutat o un riu”.

Per acabar reblant:

“Una altra indicació de l'autoria no espanyola [en tota la citació de l'autor anglès cal entendre «espanyola» per «castellana»], es produeix a la part 2, capítol 29, quan Don Quixot i Sancho pugen a bord d'un petit bot que es troben lligat a un arbre, i naveguen lentament pel riu Ebre. El nostre heroi diu que, "segons els espanyols", saben quan han creuat la línia equinoccial. Això un espanyol no li ho diria a un altre, ni en la vida real ni en una novel·la escrita per un autor espanyol”.

Així, doncs, el fet que, a banda dels indicis fonamentats que apunten els investigadors de l'INH, d'altres veus autoritzades expressin, en diversa mesura, dubtes sobre l'autoria, la llengua i les circumstàncies del Quixot, no fan més que reforçar la línia del projecte per acabar identificant qui, realment –i en quina llengua, en quin país i en quin moment– va escriure el Quixot.